

מדינת ישראל
הכנסת

פרוטוקול מס' 25/א

מיזבת ועדת החינוך והתרבות והתקיימה
ביום ד', י"ז באדר תשס"ז - 29.2.1956
בשעה 11.15.

נוכחיה:

ח. פרסיץ	-	היו"ר.
ר. הקסין		
ה. כפרית		
ח. מגורי-כהן		
ר. צברי		
א. רזיאל-נאור		
י. רפאל		

מוזמניה:

מ. אבידור	-	המנהל הכללי במסד החינוך והתרבות.
י. חריד	-	המסנה למנהל הכללי במסד החינוך והתרבות.
א. בר-תנא	-	סגן המנהל הכללי במסד החינוך והתרבות.
מר קצנלנבוגן	-	סגן המנהל הכללי במסד החינוך והתרבות.
י. ארליך	-	מנהל-המחלקה הכרת מוריה במסד החינוך והתרבות.

סדר-היום:

- א. אינפורמציה בקשר לחביתת המורים לל אגודת ישראל.
- ב. המיך הדיון על הכרת מורים והסתלמות.
- ג. תשובת נציגי המסד לדיון הנ"ל.

=====

היו"ר י. פרסיץ:

פותחת את הישיבה.

אתמול הבאתי בפניכם את המבוי של מורי אגודת ישראל ומר חריד מסר לנו אינפורמציה בקשר לכך. הוא ביקש שהיה-מה כדי לברר כיצד עומדים בדיוק הדברים. בינתויה שלצלו אלף מורי אגודת ישראל וסאלו את אנו עושים מהו בענין זה. עניתי להם, כי סאלה זו עומדת על סדר-יומה של הוועדה, אך היא טרה החליטה דבר בענין זה אלא סמעה וסומעת אינפורמציה. כן

היו"ר ח. פרסיץ:

עיונתי בתקציב לחנת 1955/6 אשר לפיו אנו חייב עד ה-31.3.56 ויש בו תשיכה של 60% בבתי-ספר מוכריה כהסתתפות במחכורת המוריה. למענו אתמול, כי הממילה החליטה להעלות את ההסתתפות מ-60% ל-75%, למרות העובדה שהכנסת טרם אישרה העלאה זו ובכל זאת החליטה להעלות את ההסתתפות באופן רטרואקטיבי החל מחודש אוקטובר 1955. אמנם הם שילמו בעד חדשים ספטמבר-אוקטובר לפי 60% וכן את מחכורת חדשי נובמבר-דצמבר לאגודת ישראל בהנאי ההם יהיו אחראים בעד החלק הנוסף של המחכורת, ועם תחילת מחכורת החודש העבר יוכלו לטובל מהמסרד את ההסתתפותו במחכורת החודש הבא; וזאת בהנאי נוסף החלק מהחוב יופרע.

כמובן שלא היתה אפשרות בידי אגודת ישראל לחלח זאת עד סוף חודש דצמבר והם ביקשו מקדמה בגובה של 70,000 ל"י וקיבלו בהנאי הבחדי ינואר-פברואר-מרץ ינכו להם חלק מההסתתפות על חשבון הסכום שקיבלו. כאשר באה אגודת ישראל להחדיד את מחכורת חודש ינואר העמיד המסרד את אגודת ישראל על כך שהם עדיין לא שילמו מחכורת חדשי נובמבר-דצמבר למסרד החינוך והתרבות נתן להם את הכספיה הדרושים. כן הם לא שילמו דבר על חשבון החוב. לכן אין המסרד יסל לחלח את מחכורת חודש ינואר עד האגודת ישראל לא תעמוד על הדבריה מסוכמו.

ק
יש לנכות מהסכום הנדחתן לאגודת ישראל את החלק הסליחי של אותה מקדמה שקיבלו. היות קראנו בעהון האגודת ישראל נוחת סיבות מדוע לא יכלה לעמוד בדבריה אלה.

הם הודיעו לי, כי הסביחה נמכחה. היות לד רוחה שאם ישלמו למוריה מחכורת של חודש ומשהו על חשבון החוב - הם יפחיקו את הסביחה. הם לא אמרו זאת בפה מלא, אבל כזה רוחם נוצר אצלי. הם ביקשו מאחנו לטפל בענין זה.

סגן יושב-ראש הכנסת, חבר-הכנסת מינץ ביקש לבוא לדחיבת הוועדה למסרד לנו אינפורמציה נוספת על זו שאנו מקבלים ממסרד החינוך והתרבות.

ב. מינץ:

אני מודה ליוסבת-ראש הוועדה על חנתנה לי אפשרות להופיע בפני הוועדה ולמסרד אינפורמציה נוספת. לפי האינפורמציה חבידי לא החקירה הסביחה מכיון שהיוה או מחר ישלמו למוריה מחכורת חודש ינואר. ניהלנו מסא-ומתן עם מסרד החינוך והתרבות והגענו לידוי הסכום: מאחר שיחנו פיגור של חדשים יחלח זאת החינוך-העצמאי-בתלומיה. קייה עדיין ויכוח על גובה ההסתתפות. המוריה דורשים 15% כל חודש על חשבון החוב. היות הם יקבלו בעד ינואר וכאד ישלמו במסרד החינוך והתרבות בעד חודש פברואר, ישלמו גם להם. אבל החינוך העצמאי אומר, כי את החוב ישלמו במסך כל החנה.

אמר לדרישת מסרד האוצר בקשר לניכוי ההסתתפות - אני חושב-סגה הוועדה תהיה חבשה רצון אם הניכוי יעמוד על 7000 ל"י בעדך במקום 20,000 ל"י.

אולם קייה ויכוח עם מסרד החינוך והתרבות לגבי עוד מסך דרישות החינוך העצמאי דורס. אילו דרישות אלו נחמלאו, והן גם צודקות, היות המצב אחר. הדרישות מסתכמות בסך של 80,000 ל"י והן: יסנה עתה 16 מוסדות שהוכרו כבתי-ספר

29.2.1956

אינפורמציה בקשר לחברות
מורי אגודת יתהאל.

ב. מינוץ:

מוכרחה על-ידי משרד החינוך והתרבות. קימה זיכוח על רטרואקטיביות לגבי הכרתה, כי לדעת החינוך העצמאי יש לשלח לו את החתמות הממלכה במכירת המורה לא מורה שהוכרו, אלא עוד לפני כן, מאחר שיחנה מוסדות שהזיכוח עליהם נמצא חדרים רבים ואין צדק בכך המסדר החינוך והתרבות מתחיל לשלח את החתמות רק עתה. מדוע לא ישלח זאת בעד החתמה שעברו מפני שהמוסדות האלה היו ראויים להכרה עוד לפני מספר חדרים;

הדרגה החניה היא ענין הביטוח הלאומי. החינוך העצמאי דורש לשלח את החתמות הממלכה בביטוח לאומי מורה שהוא נכנס בחוקפו לגבי כל המורים במשרד החינוך והתרבות. המסדר נתן הוראה להתחיל לשלח זאת רק מחודש אפריל 1955. אנו חושבים חזה איננו צודק. דרישה זו מסתכמת בסכום של 20.000 ל"י. משרד החינוך והתרבות טוען, כי זוהי הוראה מהאוצר. אילו משרד החינוך והתרבות היה משלח לנו את הסכומים הללו היינו בוודאי יוצאים מהמיצר. איננו יודע אם רצוי להביא בפני הוועדה את כל הדרישות, כי עדיין מקננת בלבי התקווה שמשרד החינוך והתרבות יכיר בצדקת הדרישות הללו.

אולם בהזדמנות זו שהענין הובא בפני הוועדה מצאתי לנכון להביא גם אינפורמציה זו שאיננו יודע אם היא ידועה לכם.

מ. אבידור:

חבר-הכנסת מינוץ אמר חיס ויכוח בין החינוך העצמאי לבין משרד החינוך והתרבות. אולם כל ויכוח תולע היהיו חני צדדיה. למשרד החינוך והתרבות אין מה לעשות, כי הדרישות אינן חדות, יש ביניהן כאלה בנות חתימה, אך חנה וחצי. הן נדונו לא רק על-ידי משרד החינוך והתרבות, אלא גם על-ידי נציבות ארגון עובדי המדינה ומשרד האוצר וניתנה תשובה סלילית על ידי משרד החינוך והתרבות הקודם ונקבע על-ידי משרד החינוך והתרבות שאין להענות לחביעות.

ב. מינוץ:

אני רוצה להגיב על דברי דוקטור אבידור, כי ויכוח אינו דורש חני אנשים מתוכניה, אלא גם כאשר עונדה במלילה, הרי קימה ויכוח, ואנו בוודאי לא נוותר על הסכומים המגיעים לחינוך העצמאי.

הי"ר ח. פרחיץ:

חברי הוועדה ודאי יסכימו אתי, כי החלטה אינה עומדת על סדר-היום והיא לא הובאה לפנינו על-ידי משרד החינוך והתרבות או על-ידי אגודת יתהאל. אנו שומעים אינפורמציה החביחה הולכת ונגמרת. כאשר הובא חוק החינוך הממלכתי חיוותה הוועדה את דעתה. עתה, בסעת הזיכוח על התקציב תהיה הרשות בידי כל אחד מחברי-הכנסת להביע את דעתו. איננו חושבת שאנו במרוכז צריכים לקבוע עמדה.

י. רפאל:

איננו חושב שאנו צריכים לדון בחלטה אח לא נתבקשנו. אבל הנועה מינה יכולה להיות אדיחה כחלפני ילדיה מוחבתיים. עתה קיבלנו תמונה חדשה - איננו יודע מהן החמכויות שלנו - אבל הם טוענים שמשרד החינוך והתרבות אסח בחביחה, זהו אור חדש בקשר לבעיה זו. אני חושב שהוועדה מוסמכת וקרואה לדון בכך. אם החביחה תגמר - מה טוב; אבל אם לא - אני מציע ליוסבת-ראש הוועדה להחזיק את הענין באופק הקרוב כדי לנוכל לחזור ולדון בכך.

29.2.1956

איןפורמאציה בקשר לחביחה
מורי אגודה ישראל.

היו"ר ח. פרטיץ:

לא שמעתי כאן האסמה. חייבתי דבר
אם הצד הסני' מכיר בכך. אבל אם הצד
הסני' אומר שלא התחייב והצד הראשון - תובע, לא יכולה להיות כאן
האסמה. על-כל-פניה הוועדה מטפלת בענין: א) זמגועיה אליה מטעם
הציבור; ב) או לחבר-כנסת מעורר; ג) או ממשרד החינוך והתרבות
מבקש לספל. לכן אין צורך לבקש את יו"בת-ראש הוועדה להחזיק את
הענין באופן הקרוב כדי לחזור ולספל בו. אלה סמצאו את הדרך לחלוח
את המברק בוודאי ימצאו את הדרך כיצד להביא את הענין בפני
הוועדה.

אני מודה לחבר-הכנסת מינץ על

האיןפורמאציה ממסר לנו.

י. חרוד:

(חבר-הכנסת מינץ עוזב את הישיבה).
סיפרתי לכם, כי החינוך העצמאי לא רצה
לקבל את הכסף מפני הצריך היה לנכות
מהסכום סך של 23,000 ל"י. הם הגיעו לידי הסכה עם החשב הכללי
חינכו להי סך של 7500 ל"י. החינוך העצמאי ביקש אוחנו
סניתן ללו את הכסף והוא מניה סיוכל ללח מחכורת הוודי נובמבר
ואז תתחיל החביחה אח' פרצה. למעשה, קשה לדעת אם באמת פרצה הסביחה
אולי ניתנה כבר הוראה חלוח. ישנה אמנה תקלה טכנית, כי החלטת
הממלה על הגדלת ההקצבה מ-60% ל-75% אינה קדבעת את התאריך. עתה
מישהו צריך לתת פירוט מוסמך ומחפטיה את האדם היעשה זאת. אם ימצא
הפירוט המוסמך, הענין יסתדר חוך סעה והי יקבלו את הכסף ואז תפסק
החביחה.

היו"ר ס. שטיץ:

ישנה מספר מכתביה לחופייה: א) הגברת
בבלי רוצה לדעת אם אנו נוסעים

לסיור.

ר. צברי:

אני מציעה לדחות את הביקש עד לאח
גמר הדיון בתקציב.

ה ח ל ט ה :

לדחות את הסיור במפעלי תזונה.

היו"ר ח. פרטיץ:

אשר לדועדת המסנה לחוק עבריינים
צעיריה - הרי הענין לוחץ לפי הנראה
והפניתי את היועציה המחפטייה סל משרד הסעד ומשרד המחפטייה לחבר-
הכנסת ארה שהוא יו"בת-ראש ועדת החירותיה הציבורייה, כדי סיקבעו
סח את החבריה לוועדת המסנה. במקרה סיבחרו בוועדה החירותיה
הציבורייה בחבריהם לוועדת המסנה, אני מבקשת לקיים ישיבה עוד
חשובע.

ר. צברי:

אני מציעה ביום ב' בסעה 11.00.

ה ח ל ט ה :

לקבל את הצעת חברת-הכנסת צברי.

ועדת החינוך והתרבות
29.2.1966

המח' הדיון על הכרת
מוריה והתחלמות.

חברי ועדת החינוך והתרבות לוועדת
המינהל לעניני המהיון הח חברי-הכנסת:

היו"ר ש. פרסיץ:

צברי ואבריא אל.

במקום חבר-הכנסת חזני אחתתך אנוכי
בוועדת המינהל לחינוך גופני.

י. רפאלי:

נתקבל מכתב ממינהל ההסברה ובו
מציעים לנו חינוך. אני חושבת דג
סיוור זה יח לדחות עד לאחר התקציב.

היו"ר י. פרסיץ:

ב. המסך הדיון על הכרת מוריה והתחלמות:

סלחו לי חברי משרד החינוך והתרבות
וחברי ועדת החינוך והתרבות אם אצטרך
להגיד מליה קשות בקשר לכל הבעיה הזו.

היו"ר י. פרסיץ:

אני חושבת, כי בעיני הכרת מוריה
היא הבעיה במדינתנו. אם אנו מתלבטים בבעיה זו במח' חב
הבעיה וזכינו לחוק-חינוך ממלכתי ולמדיניות ולמטרות מוגדרות
של החינוך היינו צריכים להסיק את המסקנות ולעשות צעדים מסויימים
כדי להתקדם בפתרון הבעיה הזו. במדינתנו עמדה בעיה חרוכה מאד
של הפעלת והפניית חלק מכוחות העם להתייחסות ועבודה
חקלאית. יש לציין, כי מדינתנו וממלכתנו יודעת להביא קורבנות
עולאיים לפתרון הבעיה הזו אם כדי להחזיר ולהכניס ילד לעבודה
חקלאית הם סוכנים להוציא 1700 ליש להחזקת ילד בבית-ספר חקלאי.
איננו מוצעת דבריה אלה מהאצבע, אחת יכנו ליה לראות זאת בעמוד
215 של דברי החסבר וראו גם מה נדחן לחינוך מקצועי או קווסו-
מקצועי, באיזה דחילו ורחימו מטפלים בענין זה.

גאלת האלה מה נעשה בחסח הכשרת
מוריה והיא הלא ה חלנו. אני רוצה לדבר לא רק בענייני
הקצוים בהקציב, אם כי בלי הקציב לא נוכל לעשות דבר. כאשר
אנו מדברים על חוגי המוריה הקיימים במדינה - מוריה מוסמכים
ובלתי מוסמכים, הרי דבר זה קיים גם בארצות אחרות. אנלי סח
ההגדרה הונה לגבי מוריה בלתי מוסמכים. סח מורה בלתי מוסמך
יכול להיות בוגר סמינר, אלא ספר קיבל הכרה מרשות אזורית
כדי ליוכל להיות מורה מוסמך. ההגדרה הזו היא לצרכי פורמאליזת
סבה קצורים רק מציעי הקציב.

הסאלות העומדות בפנינו אינן דומות
בחלקן הגדול לאלה העומדות
החכלה אחר הלא מקבל אותה בבית-ספר, באוניברסיטה, או בכיתות
מיוחדות מטעם האוניברסיטה, ואם הוא חולב להתמחה בהוא אה, הוא
מקבל את הסבלתו בבית-המדרש למוריה באותה המקצועות הקצורים
בהוראה ומקצועות אונים אחרים לקח הוא רוצה להקדיש את זמנו, מפני
שענה הכשרת המוריה בכל העולה מטפלה בענייני הנוגעים לנפשו של
הילד והתפתחותו. אצלנו אנו צריכים לשנות את כל הדבריה האלה ולחת
תחילה החכלה עצרית, כי בלי מקצוע זה אי אפשר לחלוח את המוריה
למקומות הסוניים. כן צריך להעמיד בפניהם את יעוה של המורה והח
צריכים לדעת מה נדרש מהם.

המסך הדיזן בהכשרת מורים
והתחלמותה.

היו"ר י. פרוינד:

בחירת התלמידים למקצוע זה היא חאלה
חמורה בכל העולם. לכן כאשר נוהגים את ההחלטה למקצוע זה ואף כלי
ההכשרה למורה, נוהגים דברים נוספים שאינם ציחנים לאחרים.
בשעה האצלנו מדברים על כך הנוהגות סטיפנדיות והלוואות
למחיה למורים, אגב, עקב הדיוריות בתקציב אנו מוצאים סטיפנדיות
לתלמידי בתי-הספר החקלאיים בסכום של 100.000 ל"י, פרט לזה - תלמיד
עולה 1700 ל"י. האם אין כאן כוונה להקטין את הדברים האלה.

מר ארליך אמר, כי המכירות לא תהיינה
ברשות פרטית אלא ברשות המדינה והצעד הראשון לקראת ענין זה הוא
הקצבת סכום מסך להוצאת סכר הלימוד. מהו הביטוי התקציבי להוצאת
סכר הלימוד למכירות אלה. מנין יבוא הסדרור הזה?

כאשר אני רואה את חלוקת התקציב שלנו,
אני חואלה עצמי: הן כחוק החינוך-הממלכתי כחוביה דברים ברורים
מאד על המשימות. כלום אנו יכולים להרחיף לעצמנו ללכת באותה
הדרך בה הלכנו עד עתה של מורים מקצועיים? היתכן שאנו נוכל לחנך
לאהבת המולדת, לעבודה חקלאית, לרצון של עבודה כפיה ולהערכתה
אם כל מורה יזימא בבית-הספר לא יוכל לתת את הדברים האלה? האם
אנו צריכים ללכת בדרך-העמיה של אומות העולם, כמו, בצרפת או
אנגליה שמה ים סמינריות לחינוך גופני, סמינריות למלאכה ועוד;
האם אנו יכולים להרחיף לעמנו את הלוקטוס הזה? מפני מהאם אנך
חולחיה מורה מצריך לעבוד סלום חעות ובאופן כזה אנו גוזלים
מהילד את ארוחתו ובערכי החיגודך העמדנו ענין זה, הרי יש לעשות
רויזיה גמורה בחכנית הלימודית-ובמבנה הסמינריות. כדי שנוכל
לעשות זאת צריכה להיות ביקורת גדולה מאד על ההוצאות
האדמיניסטרטיביות, כי-אנו חוברים את הראש כיצד למצוא יתרונות
בחיוב למחנך את התלמידים למקצוע. באנגליה, בצרפת ובאמריקה
ניחנות אפשרויות לימוד קלות יותר לגבי מקצוע זה-והלימוד הוא
זול יותר וההוצאות מתחלמות על-ידי המוניציפליטטיס וארגונים
חונים, הפנימיות הן זולות מאד - מה אנו עושים בענין זה?
כי אנו צריכים לתרוב אף לחלק את האוכלוסיה שלנו בין אוכלוסיה
זרה בהחלט. הם נקראים "בני ישראל" דק ביה, אבל לא ברור
ומפוזרים במקומות פרוחקיים-לא מרכז-תרבות, לא מרכז-הכשרה
והמורה או הגנת הם יחידים להביא את בחורת העבר וחקות העתיד.

נחאלת החאלה אם אנו יכולים ללכת בריכוז
מופרז של בתי-מדרש למורים בעיר במקום לבנות את בתי-המדרש
במקומות הקרובים לעמיה. הרף כל החניכיה בתל-אביב ובירושלים
בגומרה את לימודיהם מעוניניה לעבוד במקומות אלה, כי הם
הוכשרו לעבודה זו, לרמת הייחוד, הם הוכשרו לסביבה תרבותית
זו ולא יקבלו את הדלות בסוף פניה ואופן. בשעה שבחוק-לארץ,
כאשר ניגשים לפתור את בעיות התלמידים בסמינריות, הרי מצד אחד -
נותנים להם את כל ההקלות ומעבד האחד - דורשים התחייבות מפורשת
סאוחו חניך יחאר בעבודה חס. אנו-נותנים את כל הדברים האלה,
ואחר-כך אנו אומרים שאותם התלמידים הגומרים את סחי המדרשות בזהלל
וגבעת-יונינגטון - המוציאים מורים בלתי מוסמכים ואנו חושבים
לעשות מיועדיה להוראה במקומות אחרים. הן אנו התקדמנו עד כדי
כך לתלמיד עדלה למדינה סכום לא מבוסס, כ-700 ל"י, אומרים
לתלמידים שאם הם ילכו ליחובי הספר לעבודה ינכו להם 25% על חשבון
החוב מדי חנה בחנה. אני חולבת סדר זה לא יתכן וצריכה לבוא
רפודמה. יש לתת את ההלוואות והכלכלה, בל בצורה המחייבת
אותה לעבוד אחר-כך לכל הפחות 10 חניה במערכת החינוך. אם אין
המורה רוצה בכך, כי אי-אפשר להכריח את האדם להיות מורה, אזי

29.2.1956

המח' הדיון בחכסרת
מוריה והסתלמותה.

היו"ר . פרסיץ:

האלטרנטיבה היא: הטלת עיקול על פרנסתו במקום אחר עד אשר יסלח את הסכומים שהוא עלה למדינה.

כידוע, כל מה שנאמר לגבי החינוך הממלכתי בבתי-הספר מכונן ג' לסמינריה. בסעיף 32 של חוק החינוך הממלכתי נאמר, כי למוסדות-אלה לא צריכה להיות זיקה - האם קיימנו דבר זה-לגבי סמינר הקיבוצים, או לגבי הסמינר בגבעת הסלוחט ולגבי כל אותה הסמינריה שעליהם דיברנו בחשבון שהדקנו את החוק, האם נעשה מסתו בענין זה? האם משרדי הממשלה סומריה על החוק כפי שאנו קיבלנוהו, כיצד אפשר לבוא ולדרוש מאזרח המדינה חימלא אחר החוקיה?

מכאן אני-ת צה להקנות על בעיה אחת. סמינר הקיבוצים כאילו מכונן לקיבוצים, האם מקומו צריך להיות בתל-אביב והחפעת העיר עליו, זה לטובת החינוך? אני ביקשתי פירוט תקציב הסמינריה בהסתתפות המדינה, כי אני רוצה לדעת אם סכך הלימוד בסמינר אחד הוא 40 ל"י וזו בן 10 - 8 כיתות מקבל אותה החזקה כמו סמינר ריח בן רק כיתה אחת? מדוע הוא בכלל נקרא סמינר? אם יר בן רק כיתה אחת? פירוט זה טרם קיבלתי והגיעו אלי חמועות לחכר הלימודים הלא גבוה למרות ההסתתפות היא אותה הסתתפות. האם אנו יכולים להרחות לעצמנו דבר זה?

נדמה לי, כי הגיעה השעה הנכונה את- הגיחה לבעיה זו, כי איננו יס ליה להמשיך כך. תכנית הלימודים בסמינריה מוכרתה להסתנות, אף מבנה התקציבים והדרגות צריכה להסתנות. לא יתכן, כי אנו באים עתה 7 חגיה לאחר חסיפלונו בחאלה זו ועדיין לא באה איתה יזמה. אזי מכאן צריכה לצאת אותה יזמה.

אני רוצה לומר מספר מליה על ענין הסתלמות המוריה. אהמול אמר החר אחכול מעל הבמה ופנה אלי חאראה לו-מהיכן אפחד לקמץ. יסנן 30 חעות הוראה מורה בבית-הספר. אולח אחת יודעים חשעות ההוראה אינן חעות העבודה. חעות ההוראה - הן רק חלק ממחרת המורה, כי המחרת כולה בארצות אחרות מאפסרת עבודה בחני המכניה; וכאשר אנו באים ומדבריה על מעמד המורה ותקציב החינוך הדברים נחברים אלי קיר אסוח של אי-רצון להתחשב בדבריה אלה.

לכן נדקקה הוועדה לכוח גברי לקבוע את הדבריה ולא להסבר, כי דבריה אלה ילפיעו בצורה חסובה מאד על התפתחות המורה. בעיקר מאחר שאנו יודעים, כי אין אפשרות להמשיח על המורה היוצא לעבודה והסמינר אינו מחנך ומדריך למילוי התפקידים האלה, הרי מחר כך צריכים הדברים להסתנות ואיננו צריכים לקבל כל מה שיה ולהמשיך בכך. אם היו יכולים להתגבד על החר אחכול בעניניה הקמורדים בחקלאות ולדגיע בחינוך-המקצועי לדבריה כאלה, הרי-אנו יכולים מתוך קימוציה חונניה, גם בתקציב הזה, להגיע לדבריה אלה.

מהם הקימוציה? בתקציב המדינה יל כ-900,000 ל"י להבואה רבותי, מי למביר אותי לחיי הפרסיה יודע, כי אתן לעובדיה את כל הזכויות הסוציאליות מרצון טוב ובהבנה חכך צריך להיות. אבל מדינה - חגי. מדינה אינה יכולה להרשות לעצמה לתת זאת, ובעיקר, מדינה חאינה יס לה לתת לילדי עוליה יותר מסלוח חעות חינוך ליוח ועתה להגיע לדבר כזה חאינו מקובל ולא מצאתי זאת בדוייה-וחכונות של אונסק"ו. אפשר לחשוב על חוספת של חודם מחכורת, ואנו צריכים לתת זאת הרי

היו"ח ח. פרסיץ:

זה יעלה מליון ל"י. יש עוד קורה של דבריה שלא אעמוד עליהם כרגע.

אשר לבית-הספר הגבוה לחינוך סבביה-
הכרה. נעשה נסיון הוא נכשל, כי התוצאות מדברות בעדן. אם תראו
את הנחירה לבית-ספר זה - הבינו את הדבריה. יש להנח את פני
הדבריה ואין להמשיך בנסיון לפל זה. אם אנו זקוקים למחלקה
לחינוך אוניברסיטאית - והיא מחלקה כזו באוניברסיטה, כפי
המקובל הדבר בארצות אחרות. אבל למכונות יח לתת סטיפנדיות כדי
ליצור נחירה לבתי-ספר אלה. יש לבחור כל תלמיד לתלמיד ולא לקבל
כוחות נכסלים, אלא תחילה יש להעביר את התלמידים בכל הסטיות
ואת-כך לתח להם דבריה אחרים מאינם מקבלים כוחות בית-ספר וליצור
ביבא כזו שתעורר בתלמידים את החוקה לתפקיד זה בחייהם. על-כל-
פניה כך אי-אפשר להמשיך ומוכרחים לחנות את הדבריה.

ד. צברין:

אין ספק, כי מהסקירות האמנו כאן אפשר
לראות שהקדמות בכל הסטיות הללו של
הטיפול בהכשרת-מורים והתחלמות. יחסה עליה במספר התלמידים,
התאמת הסמינרים לצרכיהם, כן הדבריה בסטת התחלמות המורה - דבר
זה מאד בולט. אולם כל זה נעשה בצורה סדרתית ואין כגון מל-סיוני
יש דיו. הגיעה השעה, כפי האמרה כאן חברת-הכנסת פרסיץ, חניגס
בתנופה לכל הסטיות הללו ובהעזה. למשל, מספר התלמידים בסמינרים -
ודאי הוא, כי הסיבה להגדלת מספר התלמידים היא קרן ההלוואות;
אולי אף עזרת הסמינרים להתחלמות התלמידים בלתי מוסמכים בנהלל
וגבעה וזרינגטון. אולם אני עדיין חושבת, כי מספר זה הוא עלוב
בהתאם לצרכינו. אנו זקוקים למסיבת התלמידים לסמינרים בצורה
קיצונית, אם כי לצערי אין לנו די אנשים המתאימים לתפקיד הזה.
אם בתוך חינוך ממלכתי יחנן מסעות נפלאות והחינוך לקדאחן.
תלוי במורה, וחזק חינוך ממלכתי נידתן חינוך הרי יש לחינו גח
לתלמידי הסמינרים ולדרוה התלמידים יהיו מחוחררים מכל סכר
לימוד. הסכוח הניתן להלוואות אף הוא עלוב - 25,000 ל"י -
כי גם התלמידים המקבלים הלוואות בסך של 360 - 300 ל"י למצאית
במצוקה כלכלית. לכן יש גם להגדיל את ההלוואות להתחלמות של
התלמידים. אני אהיה האחרונה האגיד שאין לתת תמיכות גדולות
לתלמידי בית-ספר חקלאיים. אולם עלינו לחנות את הדעה לגבי
הכשרת מורים ולהגדיל את התמיכה להם. דבר זה דרוש בעיקר לתלמידי
המכונות. יש לפתוח את כל הסערים בפני הילדים כדי שילכו ללמוד
בסמינרים. וזאת, רק על-ידי עזרה כספית.

אשר לרמת הלימודים בסמינרים - סמענו
כאן דבריה טובים ואנו ממחיה להם כמו, הכלה בפסיכולוגיה בכיתה
א, הסתכלות בילדים, מתודיקה - אלה הם דבריה חשובים מאד;
וכן העובדה שמסרד החינוך והתרבות החל לחלף עתה מסכורת אקדמאית
למורים אקדמאית המלמדים בבתי-ספר יסודיים - גם זה מעלה את
הרמה. לכן יש לתת תוספת מסוימת לאותה המורה הגומרים קורסיהם
להסתלמות - זה יעודד אותה. רמת הלימודים תלוייה במורים
עצמם, במורה בסמינרים המכונות את תלמידי הסמינרים במיוחד
למקצועות ההוראה. אולם אין לנו אפשרות להכניס מורים כאלה
לסמינרים. אמרו, כי בית-הספר הגבוה לחינוך יביא מורים כאלה.
לפי דעה יש סח בעיות רבות והיונו צריכים להמוע על בית-ספר
זה יותר פרטיה, כי באו תלונות סונות עליו, וזו החנה הסליחית
לקיומו ואיננו חושבת העתה תבוא הגאולה. לכן כדאי היה חנסוחח
עליו מפני התלמידי בית-ספר זה אין להם נסיון בעבודה בבתי-ספר

ר. זכרי:

יסודיית ואני פוסלת בכלל אי הינו אלה מוריה לטפיל נחסייה. הבעיה הזו
של מוריה למינרית טרה נפתרה. יתכן והפתרון הוא מחוץ למסוד
החינוך והתרבות - דבר זה צריך להיות באוניברסיטה ושמרד צריך
להיות רק גורל, כי לא יתכן שבאוניברסיטה בירולאית אך מחלקה
להכשרת מוריה לסמינריות, אלא יתחל מחלקה להכשרת מוריה לבתי-
הספר ההיכונייה. בחינוך היסודי ישנה מספר מוריה בעלי נסיון
האותה צריך היה להוציא לתת להם אפשרות ללמוד באוניברסיטה והם
היו יכולים להגיע לדרגה כזו שהיו למוריה בסמינריות. מסוד החינוך
והתרבות צריך לדרוש מהבעיה תפטר באוניברסיטה.

כאשר אני נוגעת בחאלת הכרת מוריה
והסתלמותם, הרי הדבר נוגע גם לרמה, כי הסמינריות לא הוכחו
במידה מספקת מפני שלא היו להם מוריה מתאימים. מדוע אין דאגה
לענין זה?

הסתלמות המוריה במחוזות הסונים היא
דבר טוב מאד. היא הולכת בעיקר בכיוון של הסתלמות המוריה
הבלתי מוסמכים במחוזות הסונים וביסובי עוליה. אך לה ישנה מוריה
מוסמכים הזקוקים להסתלמות. דבר זה הלוי במפקחיה. מדוע מצטמצם
אצלנו הפיקוח מפני שלמפקחיה יש מוסדות כה רבים והמפקח לא
לחם פעם בחדסייה. דבריה אלה אפשר לראות בארכיב וההערות שהם
מדווחים לגבי מורה זה או אחר. לדעתי, כל דרך הפיקוח אינה
נכונה, להיפך, לא רק שאין עידוד והדרכה, אלא ישנן תלונות
רבות מאד מצד מוריה בלתי מוסמכים שאין להם לאן לפנות בעניניהם
הללו, כי המרכזיות הפדגוגיות לא תמיד מספיקות, אם כי הן טובות
מאד. אבל על המפקח לעבוד אתם יותר בטח זה.

אני חושבת, כי לו הייתה לנו מחלקה
מחקר היה זה עוזר להרים את רמתו של המורה. אמנם ישנן מועצות
מפקחיה, אבל זה איננו למחקר. לו הייתה קיימת מחלקה כזו, היא
היה מדרבנת את המוריה המתקדמים להוראה והיו ממסיכים בכך ומתעלים,
והיו תורמים לא רק בכיתותיהם, אלא בכלל לבעיה במדינה. איננו
יודעת מדוע מסוד החינוך והתרבות מתעסק ואיננו עוסק בכך. דבר
זה היה מגדיל גם את הנהירה לבתי-הספר, כי מדוע צריכים ילדיהם
לגמור ביה-ספר יסודי ברמה נמוכה ולקבל סטיפנדיה רק מפני שהם
צריך לחכמה סוציאלית מחוייבת ולא בגלל רמת ידיעותיהם - אין עושים
דבר בכל הבעיות הללו, כי אצלנו ישנה סיגרה. אני תומכת בכל
לבי בהתאמת הכרת המוריה לצרכיהם.

דיבר חר החינוך והתרבות הקודה על פיצור
הסמינריות בכל הארץ - היה יכול להיות בכך פתרון להליכה לאותה
המקומות, כי אם התלמידים יגודו באותה הסמינריות היוקסמו, ננית,
בנגב אך לצפון וילמדו את בעיות הסביבה, יתקשרו למקום וירצו להסאר
לעבוד שם.

דבר יפה וחשוב מאד הוא הכנסת לימוד
החוי והתלמידים הסמינריות מתפזרים על-פני כל הארץ. אבל מר ארלוך
עצמו אמר, כי אין זה מספיק ואם סמינר לויצסקי צריך לצאת לעבודה
מעזית, קשה לטדר זאת. אבל לו היו סמינריות במקומות מרוחקים, כלל
לא הייתה קיימת בעיה כזו.

לדעתי יש לחזור לחקופה כל היה המורה
מקבל את הכרתו בסמינר עצמו, הכשרה מקצועית וחקלאית. מדוע זה

29.2.1956

המסך הדידון על הכשרת מורים
והסתלמות.

ר. זברי:

היה פעם אפסרו ועכריו = לא?

אמר להאמת הסמינרים לצרכיה - האלתי
את מר ארליך את מכסיריה את המורים להיגיינה רוחנית? כי עדיין
אין נותניה את הדעת על כך. מר ארליך אומר, כי ישנה חוגיה.
אולם לדעתי, במצבנו כיום צריך ענין זה להיות מקצוע ויש להדרוך
את התלמיד לכך. מפני שיכנו אמוז גדול של תלמידים בלתי יציבים
והמורה צריך לדעת כיצד להקל עליהם את המצב. לכן אין זה יסל
להיות חוג אלא מקצוע להכשרת מורים. בעיקר, מכוון הדבר למורים
כוללים בכיתות חונות, עליהם להיות מעוררים להיות ביטחון הספר
ולדעת את ההווי.

ג. תשובה נציג ומימד לדיון על המרת מורים והסתלמות:

י. ארליך:

אני חושב שכל הדברים שחמעתו כאן הם
החלוצים ואין הם בגדר ויכות. סיפרתי
בסיקרהי על המחשבות והרעיונות, על גישה חדשה שיש לנו. כל
הדברים שנשמעו כאן יכולים רק לחזקני בגישה. ההבדל הוא רק
בדבר אחד שאנו צריכים להגשים את הדברים בתוך יום וצעד אחד
צעד; וההבטעות הכמות מצד נציגי הציבור הן בקצב יותר מהיר,
אבל אין כאן כל חוגי.

יש להביא בחשבון דבר אחד הענין החינוכי
הוא ענין של צמיחה אורגנית. גם אם היו נותנים לנו 1700 ליי לכל
תלמיד סמינר כדי להגדיל את מספר תלמידי הסמינרים, הרי יש
להסביר מורים כדי להגדיל את הסמינרים - דבר זה איננו נוצר בין יום.
ליום חוות דיברנו על כך עם פרופסור סימון ודוקטור ריגר ז"ל שיש
לכוון את הלימודים באוניברסיטה, כי הפסיכולוגיה הנלמדת שם אינה
מתאימה לפסיכולוגיה בסמינר. בסמינר נדרש דבר-מה אחר לגמרי;
כן דיברנו על צירוף מקצועות לאלה העתידים להיות מורים. אולם
הטחנות טוחנות לאט. ברור שיחנה כפילות, אבל אחרי אפליקציות
לענין החינוך ועם-מיעוט הסעות אפשר היה להספיק יותר. החינוך
הוא אינטגרלי וגם אם מלמדים פסיכולוגיה, זו צריכה להיות חלמות
אחת, כי אנו מחנכים את המחנך לעתיד. לא הכל תלוי בנו. אם
אנו מקבלים יותר כסף להכשרת מורים - אנו יכולים להיות גמורים
יותר והכפיה לא יחמזו רק להוצאות בסמינרים זנוכל להסתמם
בסכומים אלה לקדם קודם ולהוציא 20 - 15 מורים תיכונים, בעלי
החכלה ל-10 חדשים ולחת עליהם הלוואות למחיה בכחלי האוניברסיטה
על-מנת להכסיד את המורים שיש להם הסכלה אוניברסיטאית ודאוייה
לאיצטלה זו-חל מורי סמינרים. גם כרגע ישנו מחסור במורים לסמינרים,
וכן הדבר גם לגבי דברים אחרים. אבל כל זה דורש צמיחה איטית.

אמר לענין הלוואות ופיזור הסמינרים
במקומות חונים בארץ - צריך שיהיו במקומות המרוחקים תלמידים
בוגרי בתי-ספר תיכונים שירצו להמסך להכשרת מורים. נניח, בבאר-
שבע יש עתה בית-ספר תיכון חדש בגנה-הבאה יגמרו בוגריו הראשונים.
יש להמגמת פדגוגית וכחיהיו תלמידים נפתח להם סמינר. איננו
יכולים לפתוח סמינר כאשר האנשים הנמצאים שם עדיין אינא מוכשרים
לכך. אנלי הכוונה היא לפתוח סמינרים במקומות המרוחקים.

תשובת נציגי המחדד לדיון
על הכשרת מורים והסתלמותם.

י. ארליך:

אף אנו תמימי דעים שהפתרון הוא
המוריה יתחייבו לעבוד במחוז סבו גמרו את הסמינר. אבל לא בהבל
פה אפטר לעשות זאת. יש לחכות עד אשר יהיה תנאים מתאימים לכך.
אם יבואו לסמינרים המרוחקים תלמידים מאינם מבני המקום, הרי
בכל זאת חופשית הם יסעו הכיתה ומה הכשחון. יחזרו חח, אלא אם
הם יהיו נוסאי התרבות במקום ומסוה כך הבאתי את הדוגמה של
באר-שבע. אבל אינני מאמין שהפיוור כשלעצמו יועיל במסוה.

בהגדלת היעורר המלאכה והתקלאות יח
כיוון להתקרב לכל הדברים האלה, ובעיקר, מאחר-חינה חכנית
לימודים חדשה המחייבת לימוד המלצכה לא רק לבנדה אלא גם לבנות.
מסוה כך גם סינינו את חכנית הלימודים בסמינרים בכיוון זה. אבל
ברור היה צבול לכות הקליטה. ההגברת לימודי ההודות,
הכרת ילדיה מופרעה ועוד דברים כאלה יח להטייל על הסמינרים
הדו-חתייה. אולם זה בלתי אפשרי. אמרתי לכם החכנית הלימודים
מתכונת גם למכונות כדי לחלק את המאמץ הזה ובחלק מהסמינרים
דבר-זה כבר נתגסח. אז נוכל לתת לא תח המקצועות האחר דורשים
מקום בכיתות הגבוהות.

אין עדיין אפשרות להנהיג את פיוור
המוסדות ואנשי החינוך צריכים לדעת שזהו פרוצס מסויים סאי -
אפשר לעשותו בצורה מלאכותית. בסעיף הכשרת מורים אנו מדברים
על סמינרים רגולאריים ועל הכשרה רגילה וכיצד לחפרה ולהעלות
את רמתה, ולא נתפס כאן לדבריה מלאכותיים. נעשה את הדברים
כפי שהם מתאימים לחינוך - בצורה של צמיחה אורגנית.

מ. אבידור:

מהדבריה חסמעתי כאן היוו מחברות -
הכנסת פרטי-וצברי יכול היה להתקבל
הרווח חכמעט אין דבר טוב בהכשרת המורים והסתלמותם. ברור הצריך
להעמיק, להרחיב ולספר זאת. אבל מן הראוי להדגיש, כי המצב
הולך ומחפר גם בכמות וגם באיכות. אשר לסמלות - הוילתי רוצה
להדגיש דבר האסור להועלה ממנו והוא שבחנתייה האחד ונות עליה
מספר התלמידים בכיתות ההוראה כמעט ב-50%. תופעה זו אינה באה
עקב ההלוואות, כי הן עדיין לא יכלו להפיע מפני חסני חליטות מהן
ניתן לתלמידים בכיתה ב'.

חסנה גדל מספר ההולכיה לכיתות ההוראה
בסמינרים. זו את, מסיבה פשוטה ואו בייקטיביהל גדל והולף מספר
מסיימי-בתי-הספר התיכוניים. ככל חי גדל מספרה יגדל מספר
ההולכיה להוראה. חסנה יסימו כ-3000 תלמידים את בתי-הספר
התיכוניים ולפני 4 חנה סימו - 1200 תלמידים. זה גם טעם
חני לכך - אנו רואים שיחנץ אקליה טוב יותר מאשר היה בחניה
האחרונות יום נטיה גדולה יותר להוראה מזו שהיתה, וגם באחוזים
קטנים אמנה עליה מספר הבניה בכיתות הסמינר חסנה. לפני חנתייה
הם היוו 9% וחסנה 15%. זה לא דל, אבל אלו רואים נטיה ועליה.
ברור היה צורך למחוך עוד יותר תלמידים מפני שהצורך הוא
רב, בכל הדרכיה להזכירו כאן ואנו חושבים עליהן. אבל רובם
קצרות בתקציבית לא קטניה. למשל, ביטול סכר לימוד בסמינרים
זה דבר רצוי. אבל זו הגדלה בתקציב ב-150.000 ל"י; הגדלנו את
ההלוואות למחיה עד 39.000 ל"י. אבל אילו רצינו לתת לכולם
הלוואות כאלה - זה ענין של מיליוני לירות. באנגליה פתרו
את הסאלה, אבל לא בבת אחת. אגב, הוזכר כאן ענין ההתחייבויות,
הרי באנגליה לא זו בלבד שביטלו את ענין הזה ינחנו הנחות, אלא

29.2.1956

תחובת נציגי המסדר עם הדיון בהכרת מורים והסתלמות.

מ. אבידור:

תחילה היתה זו התחייבות מוסרית ולפני חנה קבעו שאין זה מוסרי לחייב התחייבות מוסרית; וזו לא היתה דרישת הסתדרות המורים סתם זוהי ההסתדרות הגדולה ביותר באמריקה - הנראה היא ח'ינה. אם המדינה תרצה לקחת על עצמה את המכונות שהן היו מוסדות פרטיים, זוהי טוב הוצאה של סכומים עצומים. אבל אמרנו שלאט-לאט נתחיל למחוך תלמידים מבתי-הספר היסודיים ונגדיל את סכומי ההלוואות - אבל כל זה אי אפשר לעשות בבת אחת. אנך מסתלמת לעשות זאת, וזוהי המגמה. אנו מקווים שגם באמצעים המעטים המפוזרים בתקציב יעלה בידנו להגדיל את מספר התלמידים. אבל איננו רוצים בזה להגיד שהענין יסתדר מהיום למחר, אלא רק בעוד 4 - 3 שנים נראה את התוצאות.

גם בתוכן יש שיפור רב. התלמידות שלנו עולות על תלמידות הסמינרים באנגליה לאחר-סתי סנות לימוד. באנגליה הסמינר הוא בן 3 שנים, ואם אנו רוצים ללמד יותר, צריך ללמד ח'ינה לאחר גמר בית-הספר תיכון. אם גם היו לנו תקציבים גדולים יותר, הרי-אין לנו בוחות הנראה בסביל תלמידי הסמינרים. אלה הם הצעדים שבהם צטרך להלך לאיטנו, כי אי-אפשר לקחת סמינר ולהעתיקו למקום אחר. היה זה בוודאי אידואלי לו יכולנו להעביר את סמינר לוינצקי לבאד-טבע, אבל זה בלתי אפשרי; ובסמינר ברמת-רחל יש לנו קהילה עצומה ואיננו יודעים כיצד נוכל לפתחו.

סמינר הקיבוצים-עבד לארניהם אבל הם רוצים לקיים סמינר גם בעיר, כי הם קולטים גם תלמידים עירוניים. תכניתנו היא לפתח סמינר בבאר-טבע ובצפון. אבל אלה הם דברים חצויך לפתח לאט.

אחר להכרת מורים למקצועות - אנך נוקטים בדרך חאתה מציעים. אבל אי-אפשר להסתפק בכך. בכל-בית-ספר גדול יחנך עשרות בוחות ודרושים מורים למלאכה ולחקלאות ואי-אפשר להפקיד את הכוחות רק בידי המורה הכללי. עם כל ההכרות של המורה למקצועות, הלוואי ונגיע בעוד שנים אחדות לידי כך חללים המורים למלאכה וציון-יהיו קצת למלצה מהמורים הכלליים ויקבלו הכרה מקצועית.

חברת-הכנסת צברי, מספרים שיש נחירה מבתי-הספר היסודיים, אפי הייתי מתפלא אלמלא היתה נחירה, כי אין לך ארץ עם כל החוקים של לימוד חובה שאין הם נחירה, ואצלנו האחו הוא קטן יותר. לפי הסטטיסטיקה של הביקור-הסדיר בסנת 1954- הוא הגיע ל-95,5%. רק בצרפת האחו גבוה יותר. סומו-נא לב גם לעובדה שאין ארץ ח'יח אחוז כה גבוה של ילדים בגיל 14 הנמצאים בבתי-ספר יסודיים. בסנת חסי"ד היו לנו למעלה מ-8000 ילד-בגיל 14 בבתי-הספר היסודיים. איזה נחירה כאן? כיום ישנה 7000 ילדים בגיל 15 - 14 בכוחות ה', ו', ז' ו-ח'. ככל שהפער בגיליים יקטן, יקטן הפער מהנה לסנה.

מחר אביא לכם מספרים בקשר לבריה אלה. י. חריד: